

ter da bi olahkotili trgovino z živino in z drugimi semenjskimi proizvodi, zategadel misli, naj se tudi slavna zbornica pridruži priporočilom c. kr. okrajnega glavarstva in c. kr. kmetijske družbe, ako občine, imajoče pravico obdrževati semnje političnega okraja okolice ljubljanske: Brezovica, Studenec, Dobrova, Grosuplje, Šmartno, Zalog, Polhov Gradec, Borovnica, Vrhnika in Rakitna in mestna občina ljubljanska ne bodo priporočevale z utemeljenimi ugovori namerjanih semnjev, katere, sodeč po predloženih obravnavnih spisih, niso še do zdaj imele prilike, izjaviti se o tem. Uvažujoč navedeno, predlaga odsek: Zbornica naj se izjavi v rečenem smislu pri c. kr. deželni vladi.

Predlog se sprejme.

(Dalje prihodnjič.)

Podučne stvari.

Nasledki „šnopsa“.

Plahtač.

(Dalje.)

Ko je bil Robkar že skoraj ob zavest, veli mu prinesti še stari „maselc“ tropinovca (Robkar bil je hud šnopsar), katerega, ko ga Robkar pokusi, tudi v dušku spiše in se pod mizo zdrsne. Se ve, da z Robkarjem sedaj družega početi bilo ni, nego ga na ob peči po tleh razgrnjen otep slame lepo spat spraviti. Plahtač plača večerjo za oba in prosi, da mu v isti sobi, kjer že Robkar smrči, primerno posteljejo, kar se je tudi zgodilo. Ko so se vsi domači spat spravili, prižge Plahtač lampo na mizi, vzame košček papirja, na-nj zapiše Robkarju: „Nikoli več se ne vidiva, in s tem si plačan. Plahtač l. r.“ — Na to jo Plahtač sam dalje pobriše, a ne v mesto G o, kamor sta se bila z Robkarjem namenila, nego ravno v nasprotno stran. Ko se Robkarju malo alkohol iz prejšnjega večera razkadi, zbudil se je kmalu po polnoči. Čudno se mu zdi, da luč gori; vstane, kliče Plahtača, a ne glasu, ne sledi ni o njem več. Ko na mizi zapazi kos papirja, pregleda ga in zakolne na vso pretego. Hitro se napravi in jo pobriše še ves motovilast proti mestu G i ter upa kje Plahtača dohiteti. A pot s hriba doli proti dolini bila je zelo slaba, lega sama na sebi pa kaj strma in skalovita. Uže na drugem ovinku zmanjka Robkarju tal pod nogami, prekucne se in vali doli v več sežnjev globoki propad, kjer mrtev obleži. Vaški pastirji našli so še tisti teden truplo ubitega Robkarja, katero bilo je po komisiji ogledano in na pokopališči fare v Šm . . . u pokopano.

In tako bil je Plahtač nadležnega Robkarja za vselej rešen; ni se ga mu bilo več bati.

Frice Plahtač sklenil je za enkrat sleparstva svoja med ljudstvom na deželi prenehati in popustiti. Podal se je naravnost v mesto Gradec na zgorenjem Štorskem. Tu pričel je zopet na lastno roko trgovino z raznim blagom. V teku šestih let napovedal je dvakrat konkurs,

ali kakor pravimo: „faliral“ je. Ob vsaki taki priliki je pa razne upnike svoje v skupnem znesku za nekoliko tisočakov na njihnem premoženji — olahčal.

V tem mestu bilo je s tem Plahtaču za daljno trgovsko obrt za vselej odkljkalo; tudi mu ni bilo več bivati dovoljeno. Na videz revnega in ubogega iztiralo je oblastvo Plahtača po odgonu v rojstni kraj njegov. Le-sem dospevši, zginil je zopet prec potem, da nihče vedel ni, kam in kako.

Do tega časa prisleparil bil je pa Plahtač po raznih krivih potih uže pomenljivo svoto do blizu 40 tisoč goldinarjev, med katerimi je bilo pa le malo onih, koje je bil v svojih dosedanjih uže omenjenih službah na pošten način — prejel. Ves ta pomenljivi kapital vedel in znal je zviti Frice kaj spretno prikrivati; imel ga je večinoma po raznih zanesljivih hranilnicah pod raznimi izmišljenimi imeni obrestonosno naloženega.

Prav po gosposko preoblečen in tudi fiziognomično uže ves predrugačen podal se je potem zopet v glavno primorsko mesto T . . t, kjer je bil o svojem času pod izmišljenim imenom kot zavarovalni agent. Tukaj se je seznanil tudi z Beto njegovo. Kako se je to zgodilo, povem pozneje. O Plahtaču naj pa za enkrat ravno povedano zadostuje; uže samo iz tega se vidi, da je bil Frice Plahtač pravi vrag v človeški podobi.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

74.

Steklo.

Malokedaj pomislimo, kako važno je steklo v razvoju človeštva. Od kedaj imamo steklo, tega ne znamo. Plinij pripoveda pravljico, kako je človek prišel do stekla. Poslušajmo! Nek pot je porinil veter feniški brod na obalo v bližino ustja reke Belus. Brod je vozil sodo, in ko so hoteli brodarji na peskoviti obali zakuriti, nikjer niso našli kamna, da ga pod kotel položé. Šli so toraj na brod po kosove sode, in potem so zakurili. Kmalu so zapazili brodarji, kako se je pod ognjem, od sode in peska, napravila bela prezirna tvar, in ostroumni Feničani so se znali s to iznajdbo okoristiti. Ali tako mala množina toplote, kakor se razvija na odprtem ognjišču, ne more stekla napraviti. Pravljica ta je nastala prej ko ne s tega, ker se ob omenjeni vodi nahaja jako čist pesek, kateri so razvažali za razne steklane, in ker so tudi ondi stale mnoge steklane. In da je Feničanov se oprijela pravljica, zgodilo se je menda zbog tega, ker so oni s steklom na debelo trgovali, pa tudi bili dobri steklarji.

Še preje kot Feničani so znali steklo liti Egipetci. Gotovo je, da so Egipetci lili steklo uže 1600 let pred Kr. Po njihovih grobnicah nahajajo steklenega lepotečja, na katerem se vidi, da so oni umeli steklo tudi brusiti

in pozlačevati. Na egipetskih spomenikih se vidijo risarije, katere prikazujejo, kako so steklo izdelovali.

Tudi starodavni Izraelci so steklo izdelovali, kakor nam to priča sv. pismo. Od Izraelcev so se naučili steklarstva Perzijanci. V podrtinah Ninivskih so našli jako olepotičeno stekleno posodje.

Tudi Grki so bili vešči steklarstvu, ali se niso vzdignili do umetniške dovršenosti, kakor v lončarstvu. V steklarstvu so bili mnogo naprednejši Rimci, ki so se vse veščine od Egipetcev naučili. Mnogi delavci in umetniki so prihajali z Aleksandrije, da upravljajo steklane, ki so jih na Italijanskem postavili. Steklarstvo se je jelo najpreje vzdigovati v južni Italiji. V samem Rimu so postavili prvo steklano ob Neronovem času, a so le slabo robo izdelovali v njej. Fine čaše so bile ondaj še zelo drage, tako da je Neron za dva lepa namizna stekla plačal čez 1500 gld. našega denarja. Ali 210. l. po Kr. pa je bilo v Rimu že toliko steklarjev, da so jih morali v eno predmestje zgnati. V tem času so Rimci z uporabo stekla zelo zapravlivo gospodarili; s steklom so vkladali tla po sobah in s steklenimi ploščami so lepšali stene po hišah. Da so imeli že Rimci steklena okna, to nam pričajo okna pompejanska. Za vlade Tiberijeve, tako trdi pripovedka, izumil je nek steklar način, kako bi se dalo steklo po volji previjati in kovati. Pripovedka dalje zatrjuje, da mu je dal cesar glavo odsekati, da bi nikdo ne izvedel skrivnosti njegove. Bal se je namreč, da vsled te iznajdbe ne pade cena zlatu in srebru. Rimci so izdelovali stekleno posodje velike umetniške vrednosti. Mnogo steklene posodje, ki so je našli po rimskih naselbinah, priča nam, da Rimci v steklarstvu niso mnogo zaostali za nami, pač pa vidimo tu proizvodov, kakoršnih dandanes ne znajo delati.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

VI. seja deželnega zbora kranjskega.

Minuli petek bila je 6. javna seja deželnega zbora kranjskega, katera je nenadoma postala živahna.

V prvi vrsti predlagal je dr. Poklukar, da naj deželni zbor čestita njegovi svetosti papežu Leonu XIII. povodom 50letnice njegovega mašništva. Predlog podpisali so vsi člani deželnega zbora brez izjeme, brez ugovora pritrdilo se je nujnosti, potem pa ga je predlagatelj na kratko utemeljil sklicaje se na mogočno gibanje, katero je zbudila ta svečanost v naši deželi, v vsi državi, po vsi Evropi pa tudi med katoliki in celo nekaterimi vseh delov zemlje. Kratek čas vladanja svetega očeta zadostoval je svetu pokazati veliko modrost, miroljubnost in ljubezen, katero Leon III. enako obsega, vse narode, pokazati širokemu svetu. — Povsod, kjer so se pokazale nasprotja znal je modro posredovati

na korist miru in tako pokazal se je vedno pravega angelja miru.

Kranjska dežela pa ima izrekoma največji povod, pridružiti se čestitkam družih narodov, ker šteje zgolj verno in papežu zvesto udano katoliško prebivalstvo, katero po pravici občuduje v svojem najvišjem cerkvenem pastirju v resnici „luč z neba“.

Za dr. Poklukarjem priporočal je predlog še baron Apfaltrern s posebnim odobravanjem pastirskega lista škofov goriške nadškofije. Potem bil je predlog enoglasno sprejet ter deželni glavar naprošen, čestitko svetemu očetu primernim potom sporočiti.

Po tej izredni točki utemeljeval je poslanec Šuklje svoj samostalni predlog o napravi lastne deželne zavarovalnice zoper ogenj s splošno silo v zavarovanje poslopij. — Govornik, ki je v obče navajal jako zanimive stvari v podporo predloga, omenjal je, da deželani naši plačujejo na leto in dan približno 2½ milijona goldinarjev več premij, kakor se pa povrne za škode požarov, ves ta denar odhaja z dežele. — Formalno predlagal je govornik, da naj se predlog njegov, ki nalaga deželnemu odboru, pretresavati in pripravljati to vprašanje — sedaj izroči upravnemu odboru v poročanje.

Temu ugovarjal je baron Apfaltrern, memogredé omenjeno: podpredsednik upravnega odbora graškega vzajemnega zavarovalnega društva, ter priporoča, predlog izročiti naravnost deželnemu odboru. — Ko je poslanec Šuklje sam temu pritrdil, sprejel se je predlog barona Apfaltrerna.

Nadalje utemeljeval je poslanec dr. Mošé svoj predlog, naj še ostale dela zemljiške odveze prevzamejo c. kr. okrajne sodnije in okrajna glavarstva na podlagi posebne deželne postave, kakoršna se je za Česko že potrdila. To priliko porabil je govornik, oestro šibati one dopisne v nemške časnike, ki ne znajo družega, kot iz strankarske strasti grditi in sumičiti našo deželo in naš narod — v veliko škodo dežele. — Te jako umestne besede našle so odmev še v kasnejši obravnavi proračuna za vinarstvo šolo na Grmu, o katerem je obširno poročal v imenu finančnega odseka dr. Poklukar, potem, ko se je sprejelo poročilo istega poročevalca za nakup 34 oralov gozda za deželno šolo na Grmu.

Poslanec Deschmann čutil se je poklicanega, braniti dopisovalce unanjih nemških listov.

Pri obravnavi proračuna za Grmsko vinarstvo šolo nastala je takoj pri prvi točki živahna razprava, katere premembo je nasvetoval poročevalec dr. Poklukar v imenu finančnega odseka.

V posebni prilogi (št. 26) priporočal je namreč deželni odbor, da naj se namesti poleg vodja in adjunkta še tretji učitelj z letno plačo 500 gold. Poročevalec dokazoval je na drobno v prvi vrsti, da je po programu, dogovorjenem s poljedelskim ministerstvom, tretja učna moč neobhodno potrebna, ker bi se sicer programu nikakor ne moglo zadostiti. Razun predmetov, katere ima učiti tretji učitelj, pripada mu dolžnost, učence nadzorovati neprestano, in vrh tega pripomagati ima vodjo v